

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. De emptione, & venditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

Excusari etiam posse Filiutius censet ab obligatione restituendi lucrum sine illis conditionibus acceptum, si qui Monti præfunt, requisiti expressè declarent, se condonare fructus à quolibet sine titulo perceptos: quod *Card. Lugo* meritò improbat. Damnum namque non Mons, sed mutuarius patitur, qui quam diu non remittit, obligatus manet damni illius auctor. Secundò inventi sunt alii montes ab Italis potissimum, de quibus agit *Tol. l. 5. c. 39.* qui non nisi nomine tenus à censibus differunt. Ex gr. Princeps quispiam aut Resp. magna pecuniæ summa indiget, quam nisi à diversis consequi non potest. Igitur montem erigit, cui assignat pro fundo redditus in vectigalibus vel aliis immobilibus fructiferis, & vendit mille loca v. g. in illo monte, quorum singula emuntur 100. florenis redduntque emptori annuatim 4. aut 5. ea lege,

ut liberum sit Auctori montis ea loca redimere, quemadmodum in censibus fieri solet. Verùm aliter, adque aliter eadem montis institutio fieri posset, in quo immorari superfluum iudico, jam sæpius indicatam regulam repetendo. Æquitatem & iniquitatem ex titulo, & causa auctarii dependere, quemadmodum omnes DD. agnoscunt. *Soto l. 6. q. 1. art. 6. Filiut. tract. 34. c. 9. Card. Lugo Diss. 25. Sect. 10. Tanner. Diss. 4. quest. 7. num. 84. Ioan. Viggers tr. 5. de contr. c. 7. D. 3. ad Contzen l. 8. Politic. c. 18. Valentia III. Diss. 5 q. 23. pun. 4. Bonac. de usura q. 3. pu. 3. Busenbaum l. 3. tract. 5. D. 6. p. 303. Henric. de si. hom. c. 10. num. 11. Escobar. tract. 3. Exam. 5. c. 3. Ioan. Medina q. 10. de usur. Mol. Diss. 325. Salon. q. 78. art. 2. contr. 27. Rebell. l. 8. q. 13. Salas Dub. 33. Palao tract. 32. Diss. 4. puncto 24. Tolet. l. 5. c. 38. Zerola part. 2. V. Mons piet.*

TITULUS IX.

De Contractibus onerosis, in quibus dominium transfertur.

EX Contractibus, in quibus dominium transfertur, duo sunt nominati, emptio, & venditio, qui per modum unius computantur; & Censur, qui venditionis præ se speciem fert: tertius innominatus est, & *Cambium* appellatur.

* *

§. I.

De emptione.

I. **E**MPTIO est Contractus, qui consensu perficitur, pretii pro merce. Venditio est contra mercis pro pretio. Dicitur 1. Contractus, qui consensu perficitur, ad excludendum eos, qui requirunt traditionem,

ditionem, cujusmodi est depositum, & alii quidam. 2. *pretii pro merce*, ad excludendam conductionem, & locationem, in quibus nulla merx est: qua voce intelligimus rem quamlibet vendibilem, mobilem, vel immobilem: Item actiones, & jura, quæ pecunia æstimari solent: præsentia quoque & futura, simul sumpta. Hæc enim simul vendi, licet donari non possint. Similiter merx esse potest hæreditas jam delata. *Pretium* est nummus, vel pecunia, eo nimirum fine reperta, & recepta, aut rerum vendibilium mensura esset. Eadem tamen (per accidens) merx esse poterit, si propter antiquitatem, signaturam, vel aliam ob causam æstimetur. Triangitur ad substantiam hujus contractus requiruntur, res, pretium, & consensus. Dominium, nisi facta traditione non transfertur, quamvis sine illa Contractus perfici, & compleri censetur. *Schneidev. l. 3. Inst. tit. 2. 4. Fellerius in praxi Censuali pag 577.* Excipe 1. Ecclesiam, & civitatem, cui vendita res, quamvis alteri tradita, adjudicabitur. *L. ul. C. de Sacros. Eccl.* Idem de donatione, & venditione à Principe facta nonnulli dicunt, quod tamen in communi jure non invenitur. 2. Primus emptor posteriori præfertur, quando illi res in securitatem contractus nomine hypothecæ subjecta, indeque jus in rem fuit acquisitum. *L. si creditor. ul. ff. de distract. pign.* 3. Si secundus emptor, cui tradita res est, de priori venditione notitiam habuit, primus emptor intra annum à die scientiæ numerandum, revocare, & evincere rem, sibi injustè præreptam potest. 4. Quando per clausulam constituti venditor professus est se nomine emptoris rem possidere, emptori

manebit. *Phil. Dec. in Reg. Iur. 23. Contract. Duen. in Reg. 155. Az. 111. l. 8. c. 17. Covar. l. 2. Var. c. 19. Molina Dissp. 369. Lessius c. 3. D. 3. num. 16. & c. 21. D. 20. Salas de empt. & vendit. Dub. 46. num. 4.*

II. Cùm non unius generis quælibet emptio sit, dividitur 1. ratione materiæ, quæ vel est sacra, vel profana. 2. ratione finis, qui varius pro hominum necessitate, & voluptate. Comparamus enim & necessaria ad vitæ sustentationem, & superflua: aliqui pro Rep. alii officio suo convenienter, idque ex aliis, & aliis motivis. 3. dividitur ex modo. Aliquæ res venduntur absolutè, aliæ conditionatè, addito ex. gr. pacto, *de retrovendendo*: aliæ sub hasta, aliæ modo communi. 4. ex forma solutionis. Vel enim res emitur dilata ad tempus pretii solutione, vel pretio statim soluto. Vel è contra emitur res futura anticipato pretio: item re statim tradita emptori, & soluto pretio venditori. *Reginald. l. 25. tract. 3. num. 250. Armilla V. Emptio Tholosanus in super l. 23. c. 2. in veram imaginariam, & litis æstimationem dividit. Vera dicitur, cùm res & pretium accedit: imaginaria sit pretio non accedente, quæ quia pro non facta est, non alienat rem. l. nuda de contr. empt. l. contractus ff. de act. Litis æstimatio inter species venditionis numeratur quidè. l. pro empt. l. plerumq. ff. de jur. dor. Verè tamè simplex venditio non est, sed emptioni similis in aliquibus. l. pro empt. ff. de rei ven. l. quoties de solu. matr. cod. Car. Tusch. Concl. 47. Az. 111. l. 8. c. 2. Esc. tr. 3. Exa. 6. c. 1. Fill. tr. 35. c. 1. n. 13.*

III. Vendi non poss. 1. Sacramenta in quibus divina, & supernaturalis gratia continetur *c. gratia cum sequ. q. 1. Salv. in V. Simonian. 3.* 2. res sacra & religiosa, templa,

432
 rempla, altaria, vasa, instrumenta, ornamenta, & similia, nisi aut formam amiserint, aut necessitas urgeat. *c. aurum. c. sacrorum. l. 2. q. 2. l. sacra loca §. fin. ff. de rer. div. l. inter stipulantes §. sacram rem. de verb. obl. 3. res publicæ, forum, via, & sim. l. sed Celsus. ff. de contrab. empt. 4. Venena, & quæ humanæ vitæ obesse possunt. l. quod sapè ibid. Fagund. l. 5. c. 23. 5. res litigiola. l. cit. Mynsing. Cent. 1. obs. 55. Bonac. Tom. 11. p. 497. 6. homo liber. l. cit. sed Celsus. ff. de contrab. empt. Excipe casum extremæ necessitatis, in quo permittitur patri filium, & filiam vendere. l. si quis C. de patr. qui fil. suos distrax. Thol. l. 25. c. 7. n. 2. 7. quæcunq; vel juregentiū, vel municipali, & privato prohibentur, ut res dotalis, pupilli, minoris, servus constitutus in fuga. Thol. l. cit. Conan. l. 7. c. 6. n. 12. Denique rem alienam scienter possidens, vendere non potest, nisi gratum fore domino rationabiliter præsumat. Ignorantia faciet tamen, ut emptio valeat. l. si in emptione ff. de contrab. empt. Valeat, inquam, non ut dominus rei amittat jus revocandi, & vendicandi rem suam, sed ad hoc, ut emptor possit usucapere: item, ut possit precium repetere, & quicquid sua interest. *Az. III. l. 8. c. 5. Reginald. l. 25. c. 14. n. 252. Tabion. n. 7. v. §. seq. D. 1.**

IV. Inter eos quibus alienatio rei per venditionē prohibetur 1. principes sunt. Urbes enim, castella, & similia absq; consensu statuum vendere, aut donare non possunt. *Abb. Felin alii in c. intellecto. de jur. rejur. Osterm. l. 3. Inst. tit. 24. 2.* Maritus qui rem dotalem non æstimatam pretio accipit, sine consensu uxoris non vendit. *l. Julian. ff. de fundo dot. Inst. quib. alien. licet Franc. Mare. Dec. 327. nec pro hypotheca*

obligare. *l. 1. §. Et cum lex. C. de rei ux. añ. Silv. V. Dos. n. 12. 3.* Fidejussor debitoris rem loco pignoris obligatam creditori non potest emere. *l. si mandato Titii ff. mandati. Tusch. Concl. 60. 4.* Usufructuarius, feudatarius, emphyteuta, & similes, qui dominium absolutum non habent, absq; consensu directi domini, non possunt vendere rem, in qua usumfructum, feudum, &c. habent. Convenit enim agnoscere superiorem potestatem, à qua dependent. Usufructum tamen nihil obstat, quo minus vendere queant, cum illius domini sint. Leges, quæ prohibere videntur, *l. arbor. ff. de usufr. Inst. de usu, & habitat. non de usufructu, sed jure loquuntur, quod vendi nō posse fatemur. Tusch. l. cit.* Denique pater & filius non emancipatus tutores & minores nec emunt, nec vendunt sibi invicem. *V. Mol. D. 340. & 345. Reginald. l. 25. c. 15. & al. infra n. x.*

V. Officia publica an vendere fas sit, ambigitur: cumq; de solis profanis, & jure naturali DD. laborent, non repugnare Juri naturali, si idoneis personis vendantur, dicendum est. Nam præter communem praxin etiam in Romana, & pontificia curia receptam non apparet cuiam virtuti adversetur, ut inductio probat. Præterea quemadmodum fertiles agri fructum colonis, sic officia prædicta dominis suis adferunt, quod pretio æstimari, & vendi potest. Neque Princeps ullo jure obligatus est ad dandum gratis. Video quidem periculo non vacare, multis occasionem suggeri ad impetrandum & abutendum, ut facilius sit excusare, quam commendare, nihilominus in ipso venditionis actu per se considerato nulla malitia, vel injuria est, ut *S. Thom. ep. ad Dussiam*

Decissam Brabantiz testatur, eumque sequuntur alii apud *Sancti. l. 2. Conf. c. 1. D. 37. Reginald. l. 25. c. 14.* quibus adde *Bonaci. Tom. II. pag. 497. n. 10. Layman. l. 4. tract. 10. c. ult. §. 6. n. 63. Fagund. l. 5. de Contract. c. 23. Reginald. 25. c. 14.* Ceterum, ut publicorum officiorum venditio omni vitio careat, servandæ Principibus tres istæ conditiones sunt. *Prima*, ut non exponatur venalia cuicumque idoneo, & non idoneo, qui majus pretium offert, sed illis tantum, qui communi bonorum judicio digni æstimantur. *Secunda*, ut pretium non sit excessivum, sed moderatum, ne emens exhausto patrimonio suo domi egeat, cogaturque parum honestis mediis, quæ familiæ desunt, conquirere. *Tertia*, ut non qualibet ex causa vel etiam mera cupiditate, sed tunc primum vendantur, quando gravis Reip. necessitas, cui alio modo subveniri non possit, vendenda esse suadet. Ubi in consilium adhibere convenit, qui à potentibus non expectant munera, & pecuniam suam dare non solent ad usuram. His neglectis innumera damna tum Reip. tum civibus, & subditis expectanda sunt: quæ plurimi DD. quia moraliter, & regulariter loquendo difficillimè evitari conspiciunt, omnem officiorum venditionem damnant. Nec omnino securi sunt, qui approbant, sed prudentiam, moderationem, & sinceram intentionem Principibus ad vendendum pronis inculcant: veilentque non vendi officia ad administrationem justitiæ annexa habentia ad scandalum, & penè necessaria mala præcavenda. *V. Sanchez. lo. cit. & Tholos. l. 25. c. 11. n. 7. Lugo. Disp. 34. Sect. 3.*

VI. Pretium duplex est, naturale, seu vulgare, & legitimum. Hoc voluntate

Magistratum, & legibus constituitur; illud à naturali prudentia, seu communi æstimatione virorum sapientium, determinatur rei naturali, & adjunctis probe cognititis, Unde latitudinem admittit, & triplicem gradum habet, infimi scilicet. modii, & rigorosi. Equus ex.g. æstimatur 100. si, si hoc medium pretium est, summum vel rigorosum erit 105. infimum vero 95. In re minori minor latitudo erit. Si medium pretium fuerit 10, summum erit 11. infimum vero 9 *Less. c. 21. Dub. 2. n. 10. Fill. tr. 33. c. 3. Palao D. 5. pun. 2* Ea latitudo pendet tum ex cujusque regionis recepta æstimatione ac judicio, tum ex circumstantiis, & potissimum ex modo vendendi. Minoris enim sub hasta, & proxenæ in discessu, & necessitate; majoris in domo, & officina propria, quando minor copia, & major rerum vendibiliarum necessitas est. Tempus quoque, emptorum numerus, fertilitas anni, & sterilitas judicium, ac pretia variant. *Fill. l. cit. n. 58. Salas de empte. D. 25. Medin. C. de rest. q. 36. Nav. c. 23. n. 88. Mol. D. 353. & 264. Less. c. 21. Dub. 2. Pe. Nav. l. 3. c. 2. Contr. q. 56 de Contract. soto l. 6. q. 2. art. 3.*

VII. Econtra pretium à Magistrata legitime constitutum variare pro libitu, & augere nequaquam licet. Neque enim privati, sed publici juris est. *l. pretia ff. ad l. Fal.* Quod si vendens ultra dimidium in venditione læsus est, pro rescissione contractus, vel compensatione adversus emptorem actio datur. puta, si pro flor 10. accepit 4. tantum. *l. 2. C. de rescind. vend. c. cum dilecti. & c. cum causa. de empte & vend. Decret. conf. 293. Corn. conf. 27. l. 4. Zer. P. 1. V. empte.* Pari jure, si emptor cum justum pretium esset 10. plus dedit, quam 15. pro compensatione, aut rescissione contractus agere potest.

potest. *Barb. in c. Cum dilecti de empt.* Hæc ferè communis opinio est. Paucis dissentientibus, *Pinello, Mynsing. & Fachinæo apud Laymannum*, qui censent emptorem restituendum non esse, nisi duplo plus solverit, quàm oportuit. *Laym. nihilominus l. 3. tract. 4. c. 17 §. 1 n. 7.* utramque sententiam admitti, & secundùm illam in foro externo judicari posse contèdit, eò quòd nimium multiplicandæ sint lites, si etiã emptori ultra dimidium læso ad rescindendum contractum actio permittatur. Que causa impulerit etiã Camera Spirensis Senatam, ut eodem processu utantur nõ dando videlicet emptoriactionem læsionis ultra dimidium, uti testatur *Mynsing. Centu. 4. obs. 74. Fach l. 2. Controv. c. 16*

NOTA 1. Idem servandum in aliis contractibus, puta locatione, emphyteusi, & simil. ut nisi ultra dimidium læsis non detur actio. *Gloss. & DD. in l. majorib. C. communia utriusq. juris. Abb. in c. Cum causa. de empt. Fachin. l. 2. c. 22. Arius Pinellus l. 2. part. 1. c. 3. & 4.* Exceptã transactione litium finiendarum causã. *Mynsing. cent. 6. obs. 91.*

NOTA 2. Quamvis etiã Jure Canonico nulli præterquam ultra dimidium læso actio concedatur, concedi tamen denunciationem evangeliam, vel judiciale, quia deceptores moniti de satisfaciendo, si nolint, Ecclesiastico Judici denuncientur, qui eos ad restitutionem compellat. *c. novit. de judic. Maranta part. 6. §. de denuntiatio pag. 158. Laym. l. cit. n. 8. A7. 111. l. 12. c. 2. Dub. 4. Barb. in c. cum dilecti h. t.*

NOTA 3. Spem recipiendi in quo læsus est, non habetis, qui sciens pretii excessum, vel defectum nihilominus emit, aut vendidit. In tali eventu enim præsumitur jure suo cedere, & remittere ultrò, quòd

sibi aliàs debetur. *l. queritur. §. si venditor ff. de adil. edicto Gaill l. 2. observ. 29. n. 11.*

NOTA 4. Quod vulgò dicitur licere contrahentibus se invicem circumvenire *l. in causa cognitione 2. & ibi DD. ff. de minor. non cõdendit, ut dolum, & fraudem approbet, sed potius pro nullo, & irrito contractu habeat, cui dolum causam dedit. l. ex empto §. is qui. ff. de act. emp. & Eleganter. ff. de donat.* Illas igitur deceptiones dissimulant leges, quæ reipsa, vel qualicumque solertiã contrahentium eveniunt, dum quilibet lucro suo intentus est. *l. si voluntate C. de contrah. empt. Mynsing. centu. 6. obs. 38 Petr. Duca. in Reg. 148. Wesenbec. l. 18 ff. it. 1. n. 15. Franc. Marcus part. 1. Decis. aur. q. 340. n. 37. & seq.*

VIII. Licitum esse aliquando plus vendere rem, quàm per se valeat, etiã *S. Thom. Aquinas agnoscit 22. q. 72. art. 1.* Fieri enim potest ex certis occasionibus, & particularibus circumstantiis, ut accedat rei aliquid, quod pretio æstimabile sit. Unde 5. modos alii excogitarunt, quibus id justè fiat. 1. est, si venditio cum liberalitate misceatur, & emptor excessum pretii sponte offerat, quod vendenti manifestandum erit. 2. Si in gratiam emptoristantum hæc, vel illa res vendatur, quod similiter ipsi indicare vendens tenetur. 3. Si quod lucrum cessans, aut damnum emergens ex tali venditione revera, & rationabiliter metuatur. Ubi incorruptum judicium exigitur. 4. ipsum officium, & professio vendendi, cui se constanter addixit mercator, ut moderatum aliquid adjiciat communi pretio, permittere videtur. Inde enim ad omnes mahat, hæc utilitas, quòd certi sunt, se res necessarias apud illum inventuros, ut

non

enim vel ad rescindendum contractum, vel pretium redhibendum agitur. *l. Iulianus ff de act. empti. l. si vina. 2. ff. de periculo. & commodo rei vendita. Less c. 21. D. 11.* Quæ verò per se patent, alia revelatione non indigent. *l. Ea que ff. de contrab. empti l. 1. §. si intelligatur ff. de edil. edicto* Quod æquè in foro conscientia obtinet, quando iustum pretiū petitur. *Salas Dub. 34. Nav. c. 23. n. 89. Silv. Q. 19. Armilla. Rossella & alii Summisæ cum S. Thom. Mol. Disp. 353. concl. 7. Soto l. 7. de iustit. Q. 3. ar. 2. Contr. de Contr. p. 54 Fagundez l. 5. de Contract. c. 38. Bonacina Tom. 1. pag. 508.* Si vitium quamvis manifestum non agnosci ab emptore videas, quasi occultum omnibus foret, emptori detegendum est: ne ignorantia illius, & simplicitas immerenti damnosa sit. *Maior in 4. dist. 15. q. 40. Pe. Nav. l. 3. de restit. c. 2. n. 54. Abb. in c. iniustum n. ul. de rer. permu. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 17 §. 2. nu. 14. Card. Lugo Disp. 26. Sect. 8 Lopez l. de Contr. c. 45. Tanner. Disp. 4. Q. 7. Dub. 2. nu. 61 & seq. Palao Tr. 32. D. 5. pun. 22.*

XII. Peracta venditione, si aliud inter partes constitutum non est, fructus omnes pendentes tam maturi, quàm immaturi a l' emptorem spectant. *l. Iulianus. §. si fructibus & §. si quid seruo. ff. de actionib. empti. Covar l. 1. Variar. c. 15. n. 2. Gomez l. 2. n. 2. nu. 11. Mol. D. 368. concl. ult. Card. Lugo Disp. 26. §. 13. & 14. Vesenbec. l. 18 ff. ti. 1. n. 8 Palao lo. cit. Puncto 25. nu. 2.* Et merito, quia fructus pendentes censentur esse pars fundi *l. fructus ff. de rei vendit.* Empto igitur fundo simul emuntur fructus in eo pendentes. Pari modo cum equus venditur, simul vendita censentur consuetudo illius ornamenta, ephippium, & frenū.

l. Ediles 2 §. Vendendi. ff. de adilitio edilito. Vendita domo etiam seræ, & clavi, & similia emptori cedunt. de quibus *l. fundi ff. de actionib. empti. V. Az 111. l. 8. c. 19. Fagundez l. 5. de Contr. c. 5.* De fructibus post traditionem rei emptæ natis, nondum exhibito pretio difficultas est. Leges enim venditori tribuunt, eò quòd sicut pretiū dominus est, ita eorū quæ illius vice sunt, habere dominium commoditatem & utilitatem debeat. *Ita turec. in l. Iulianus §. Ex vendito ff. de act. empti. l. ult. ff. de peric. & commodo rei, vendita. & l. curabit. C. de action. empti.* Verùm eas leges iniquas, & Vfurarias esse communior Theologorum opinio censet, apud *Less c. 21. D. 13. & Laym. l. 3. tr. 4. c. 17. §. 2. n. 8.* Cum enim rei emptæ periculum ad emptorem spectet, æquum est, fructus quoque pertinere. *V. Az 3 l. 8. c. 15 Fagund. l. 5. c. 8.*

XIII. Pactum legis commissoria à contractantibus iustè apponi potest, constituendo, siue directis, siue obliquis verbis, ut si pretium elapso termino non exhibuerit emptor, contractus expiret, & dominium rei statim ad Venditorem redeat. *l. ult. ff. de lege commiss. & l. Commissoria C. de pactis.* Quamobrem ubi directis verbis actum est hoc modo. *Nisi pretium post 3. menses solueris pro non empti habeantur.* Venditor ius habet vendicandi sibi rem, quam vendiderat illi. citatis. Si autem obliquis verbis actum, ita: *Si non solueris, res redeat aut restituatur mihi,* non vendicatione rei, sed actione ex vendito agere potest, quia verbis legis commissariae usus non est. *Glo. & DD. in l. traditionib. C. de pactis.* Fructus igitur, & quicquid commodi emptor interea temporis rebus suis adiecit, reddere venditori tenetur exceptis fructi-

fructibus, quos consumpsit. *I fundo ff. de lege commisso & Glo. ibid. Less. c. 20. D. 15. Full. Tr. 35. c. 7. n. 165.*

No. Licet venditor ex pacto legis commissoria revocare ad se possit rem emptori traditam, non tamen ad id cogitur, sed indulgere maius spatium pro solutione permittitur: nisi forte partem pretii iam tum acceperit. Tunc enim renunciat se iuri suo censetur. *I. Cum venditor. l. Nā legem ff. de le. commissoria. Fagundez l. 5. de Contract. c. 45. Tuschus V. Pactum Concl. 16.*

XIV. Actionem ex empto vocamus, quæ soluto pretio emptori convenit adversus venditorem, ut tradat rem venditā cum suis fructibus post moram, & aliis ad rem pertinentibus. *I. Iulianus. §. Afferi ff. de act. empti, & venditi.* In hac actione tres alie continentur, 1. vocatur *evictio*. Nam si vedita res aliena fuerit, ad omnia damna inde nata emptori tenetur. *Duenas in Reg. 244. 2. redhibitoria*; quā intra 6. menses agit contra venditorem, ut rescindat contractum, eò quod vendiderit rem aliquo vitio affectam. *ff. de edictio edicto. 3. vocatur prescriptis verbis*, quæ agit contra venditorem, quia non stetit pactis in venditione appositis. *Oldendorp. Classe 4. Act. 1.* Venditori è contra adversus emptorem competit Actio, ut præstet, quæ ipsi iure præstanda sunt, videlicet pretium rei venditæ, & usuras, seu interesse propter moram. *l. curavit. C. de actionibus empti.*

NOTA. Venditorem bonæ fidei non teneri de evictione 1. quando emptor nō denunciat illi moram litem esse super re vendita. 2. quando pactum est, ut evictionis nulla ratio habeatur. 3. quando accu-

sante venditore emptor non appellavit à sententia. 4. quando sententia aperte iniusta fuit. 5. quando per arbitrum definitur lis. 6. quando emptor tempore contractus sciebat rem alienam esse. 7. quando rem præscribere potuit emptor, & culpa sua non fecit. 8. quando emptor sua culpa amisit rei possessionem. *V. Duenas in Reg. 242. Card. Lugo Disp. 26. §. 10. ci. fin. Palao Tr. 32. Disp. 5. Pun. 28. §. 4. Vigilium in Methodo Civili l. 18. Par. 5. c. 6. Francisc. Marcus Decis. 582. & sequ. Barthol. Socinus in Reg. 532.*

§. II.

Sati sit Dubiis de emptione, & venditione.

DVB. 1. An vendere liceat rem alienam?

R. 1. secundum ea, quæ §. præc. n. 3. diximus, nō licere infcio invito rationabiliter domino, cū ipsius præiudicio: validā tamen veditio fore, sit emptori ignoranti fiat, in præiudiciū venditoris, qui actione ex empto, ad compensationem omnium damnorum tenetur. *l. rem alienam. ff. de contrah. empti. l. Nemo. C. de reb. alienis non alienand.* De evictione item, si furtivam esse comprobatum fuerit. *l. 1. l. Venditor & 10. ff. de evict. l. Non dubitatur. & 10. tt. C. eod.* Pretium nihilominus venditori acquiritur, quamvis rei venditæ dominiū non transferatur in emptorem. *l. traditio. ff. de acquir. rer. dom. l. ex empto. ff. de act. empti*: etiam quando malæ fidei, vel fur est, qui vendit. *l. qui vas. §. ult. ff. de furtis.* Nummus qui redactus est ex re furtiva, non est furtivus. Vnde sequitur, si quid
Iii 3 emerit